

Nieuwe baan: bridger (en wereldkampioen)

Sibrand van Oosten stopte met studeren om professioneel te gaan bridgen. En hij is niet de enige

8

'Academische vrijheid scherper vastleggen' Decaan Joanne van der Leun vindt het optreden van Paul Cliteur en Raisa Blommestijn 'afschuwelijk' en pleit voor strengere gedragsnormen

2

'Jullie eruit, wij erin' Elke maand oefent de brandweer in een studentenhuus

4

Cliteur: ‘Uitzending was niet racistisch’

De door de rector en rechtendecaan verfoeide uitzending van *Ongehoord Nederland* had meer context kunnen gebruiken, geeft emeritus hoogleraar Paul Cliteur toe, maar van racisme is volgens hem ‘absoluut geen sprake’.

DOOR VINCENT BONGERS

Rechtendecaan Joanne van der Leun en rector Hester Bijl omschrijven de uitzending waar u en Raisa Blommestijn optraden als racistisch. Wat vindt u daarvan? ‘De uitzending was bij uitstek niet racistisch en begon met een uitvoerige uiteenzetting van mij dat racisme verwerpelijk is. Alle aanwezigen gaven dat ook aan. Centrale vraag was: kunnen ook gekleurde mensen racistisch zijn? Die vraag werd door alle gasten positief beantwoord. Het is niet “racistisch” om dat te onderkennen. ‘Raisa Blommestijn heeft ook helemaal niets met racisme te maken. Het ging erom dat zij het woord “neger” heeft gebruikt dat tegenwoordig in woke-kringen omstreden is geraakt. Kennelijk wil zij niet meedoen aan deze semantische omduidingen van begrippen die tegenwoordig steeds vaker worden geëist. Maar haar betichten van racisme alleen maar vanwege het gebruik van dat woord is volstrekt onjuist. Tijdens de uitzending reageerde ik niet op haar woorden omdat er geen enkel racistisch motief speelde. Verder heb ik gewerkt aan de universiteit van Clevering, het *praesidium libertatis*, waar bepaalde normen gelden voor een open gesprek. Ik geef die normen niet snel op.’

Het woord ‘neger’ is niet racistisch?

‘Of het gebruik van een woord racistisch is bedoeld hangt af van de context. Als het gebruikt wordt door iemand van wie je weet dat hij een dubieuze bedoeling heeft, dan kan je ook het gebruik van het woord als zodanig beschouwen. Maar bij Blommestijn is dat absoluut niet het geval.’

Het is een woord dat kwetst.

‘Dat moet iedereen zelf beoordelen. Ik doe zelf kleine concessies aan politiek correct taalgebruik. Dus ik zeg wel “zwart”, zelfs “wit”. Ik waarschuw wel voor die voortdurende verandering van die begrippen: voor het feit dat mensen moreel worden gehanteerd omdat ze niet de laatste taalconventies volgen.’

Er werden zonder context filmpjes vertoond waarin zwarte mensen witte mensen in elkaar zouden slaan. Wat vond u daarvan?

‘Dat item had van meer context moeten worden voorzien. Wat we vaak – ook zonder duiding – wel zien is filmpjes van geweld tegen zwarten, niet dóór zwarten. In die zin waren deze filmpjes “ongezien” en “ongehoord”. Maar het was beter geweest wanneer die filmpjes uitleg hadden gekregen.’

Van der Leun noemde de uitzending ‘afschuwelijk’, ‘verschrikkelijk’ en ‘vreselijk’. Wat is uw reactie daarop?

‘Ik zie een bestuurder die wordt bedolven onder de tweets van anonieme accounts die elke dag “afstand nemen van Baudet, Cliteur en Blommestijn” eisen, en straks weer andere doelwitten van de woke-razernij. De universiteiten moeten daarvoor een draaiboek gaan ontwikkelen. Ik ben ook niet boos, maar constructief beschikbaar voor advies.’

‘Ik vond de column van rector Hester Bijl op de site van de universiteit veel problematischer. Zij schreef: “De racistische en haatzaaiende uitspraken van Blommestijn waren wat mij betreft ver over de grens en zijn volgens mij ook in strijd met artikel 1 van de grondwet.” De rector beschuldigt hier ten onrechte een academicus van het plegen van een strafbaar feit. Er klopt juridisch ook niets van. Hoogst onkies.’

De decaan wil scherper vastleggen wat academische vrijheid inhoudt. Goed idee?

‘Nee. Mijn advies aan de bestuurders is: zorg dat de academische vrijheid behouden blijft. In het hedendaags jargon: schep een veilige omgeving voor uw onderzoekers. Stuur niet uw personeel naar een cursus om het inherente “racisme” in henzelf te leren “herkennen” maar ga zelf op cursus om te leren hoe u om moet gaan met woke-aanvallen. Van de 6.000 medewerkers aan de universiteit heeft u één FVD-senator gehad (Cliteur zelf, red.). Die “diversiteit” of “pluriformiteit” moet Leiden aankunnen.’

Decaan wil ‘academische vrijheid scherper vastleggen’

Rechtendecaan Joanne van der Leun veroordeelt het ‘afschuwelijke’ gedrag van emeritus hoogleraar Paul Cliteur en de in Leiden gepromoveerde opiniemaker Raisa Blommestijn en wil strengere academische gedragsnormen.

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO MARC DE HAAN

Dat zei ze tijdens het radioprogramma *Met het oog op morgen* dat zaterdagavond live werd uitgezonden vanuit de Wibar in Leiden.

Van der Leun was uitgenodigd om in gesprek te gaan over de ophef die was ontstaan over de racistische uitspraken van Blommestijn in het televisieprogramma *Ongehoord Nieuws*. Blommestijn zei in een item over vermeend zwart racisme waarin YouTube-filmpjes werden vertoond van vechtpartijen: ‘Je ziet dat blanken in elkaar worden geslagen door negers. Dat zien we overigens op grote schaal.’ Blommestijn promoveerde in april aan de rechtenfaculteit.

‘Wat een afschuwelijke uitzending’, reageerde Van der Leun daarop via Twitter. Simone Weimans, de presentator van *Met het oog op morgen*, wilde van de decaan weten waarom zij publiekelijk die uitlating deed. ‘Blommestijn is niet meer verbonden aan de universiteit, waarom voelde u zich toch geroepen om te reageren?’ ‘Het ging om de teneur van de uitzending’, zei Van der Leun. ‘Daarnaast was het ook nog iemand die bij ons is gepromoveerd die die vreselijke woorden zei. Verder zat Paul Cliteur, gepensioneerd hoogleraar van de faculteit, erbij en die liet geen teken van afschuw blijken. Die combinatie vond ik verschrikkelijk. Ik weet dat de hele faculteit dat verschrikkelijk vindt.’

‘De huidige richtlijnen zijn vaag, dan is het moeilijk om maatregelen te nemen’

weten over het zogeheten ‘gangetje’ in het gebouw van de rechtenfaculteit. ‘Daar zat Cliteur, en hoogleraren Andreas Kinning en Afshin Elian zitten daar nog steeds. Dat is een specifieke gang met mensen van rechts-conservatieve snit...’

‘Dat klopt niet’, reageerde Van der Leun. ‘Er zit daar van alles en nog wat.’ Bewijs daarvoor is een onderzoek uit 2021 naar Cliteur en de afdeling Encyclopedie van de Rechtswetenschap waaraan hij was verbonden. Hij zou zich niet hebben willen distantiëren van antisemitische uitspraken van Baudet en niets met klachten van promovendi hierover hebben gedaan.

‘Uit dat onderzoek bleek dat de wetenschappers in “Het gangetje” niet op elkaar lijken’, vertelde Van der Leun. ‘Er is een enorme diversiteit aan opinies en politieke achtergronden, er werken ook jonge wetenschappers die nooit naar hun mooie onderzoek wordt gevraagd. Het lijkt echter uniform, omdat altijd dezelfde mensen worden geciteerd.’

Ook wilde Weimans weten wat de faculteit doet met medewerkers die ‘in het debat een grens over gaan’. ‘Academische vrijheid gaat gepaard met verantwoordelijkheden’, reageerde Van der Leun. ‘Het probleem is dat mensen elkaar er niet op aanspreken als er een grens wordt overschreden.’ Daarom gaat de faculteit ervoor zorgen dat medewerkers minder met alleen gelijkgestemden praten. ‘We geven jonge wetenschappers en studenten ook meer een stem. Wat vinden zij van het debat en het ondervrij?’

Weimans vond dat vaag: ‘Wat doen jullie dan concreet?’ Van der Leun: ‘We vragen aan medewerkers en studenten wat er eventueel anders moet.’ ‘U houdt een heel positief verhaal’, stelde Weimans. ‘Maar u bent nu zeven jaar decaan en in die tijd is het imago van de faculteit verslechterd. Heeft u bepaalde signalen wel goed opgepikt?’ ‘Zo’n onderzoeksgroep ontwikkelt zich’, antwoordde Van der Leun. ‘De maatschappij wordt steeds extremer.’ Bovendien ziet de decaan dat het ‘vaker ontloft’ op de universiteiten. ‘Maar mensen zijn vooral in de incidenten aan onze rechtenfaculteit geïnteresseerd, ook omdat politieke kleur daar een rol in speelt.’

Weimans wilde weten hoe de faculteit haar imago kan veranderen. ‘Ik word niet gedreven door imago, maar door de inhoud,’ aldus Van der Leun. ‘Ik krijg vaak te horen dat we bepaalde personen de mond moeten snoeren of ontslaan. Dan zet je echter de bijl aan de wortels van de academische vrijheid en het lost niets op.’

Wat Tolkien me leerde over een Koreaanse drie-oktober-held

Soms komen dingen die niets met elkaar te maken hebben toch samen op een schijnbaar betekenisvolle manier, een soort schrale troost in het kille universum van atheïsten. Zo is drie oktober niet alleen de spirituele stichtingsdag van Leiden, maar ook de datum waarop Tan’gun de eerste staat op het Koreaanse schiereiland zou hebben gesticht.

Op drie oktober vieren zowel Noord- als Zuid-Korea dit heugelijke feit dat zich in 2333 voor Christus zou hebben voltrokken. Er is geen Koreaan, noordelijk of zuidelijk, die de mythe van Tan’gun niet op school heeft geleerd, hoe zijn vader, zelf de zoon van een god, uit de hemel afdaalde om de mensheid te helpen. Hij trouwde met een vrouw die een beer was geweest maar door middel van isolatie in een grot en een dieet van knoflook en bijvoet in een mens was veranderd. Uit die verbintenis kwam Tan’gun voort, de voorvader van het Koreaanse volk. Iedere Koreaan mag Tan’gun vandaag de dag dan kennen, maar na 2333 voor Christus leek hij in vergetelheid zijn geraakt, totdat een boeddhistische monnik in 1281 de mythe boekstaafde. Er zit maar liefst 3500 jaar tussen het moment waarover de mythe verhaalt en de optekening ervan. Tussen die twee momenten weten we helemaal niets van Tan’gun. Dat is genoeg om als historicus achterdochtig te worden: is die hele tekst niet gewoon ergens rond 1281 is bedacht en opgeschreven?

Maar er zijn meer manieren om de mythe te lezen. Er zijn grenzen aan het begrip dat een historisch-filologische benadering kan doen ontstaan. Zo’n benadering kan bijvoorbeeld de wordingsgeschiedenis van een tekst duidelijker maken, maar je kunt makkelijk verdwalen in losse woorden of zinnen, of in geïsoleerde passages en het overzicht verliezen. Ik ben al jaren in de verloren

‘Ik ben al jaren in de verloren uurtjes van de dag bezig met de Tan’Gun-mythe’

uurtjes van de dag bezig om de stukjes en beetjes van de Tan’gun-mythe in een begrijpelijke ontwikkelingslijn te zetten, maar ik had een toevallige wederontmoeting met een schrijver die ik vroeger graag las nodig om een stap verder te kunnen zetten: J.R.R. Tolkien.

Mijn generatie is opgegroeid met zijn boeken, net als onze ouders, en dus hadden we vrienden die Pepijn en Merijn heetten en biologische winkels genaamd Lembas. De verfilming van *Lord of the Rings* was slechts een kers op de taart. Ook ik las veel Tolkien, maar alleen zijn fictie. Tolkien de filoloog kende ik helemaal niet. Aangespoord door een biografie van de literaire vriendenclub waarvan hij deel uitmaakte (de Inklings), ben ik ook zijn academische essays gaan lezen. Dat had ik eerder moeten doen.

Zijn beroemde essay over *Beowulf* (dat waarschijnlijk in het vakgebied zelf allang achterhaald is) bracht me precies het soort reflectie op mythologie, poëzie, verloren gegane bronnen en oudheid waarvan ik niet wist dat ik het nodig had. Het gaat over *Beowulf*, maar ik las er Tan’gun in: ‘Using the materials (then still plentiful) preserved from a day already changing and passing, a time that has now for ever vanished, swallowed in oblivion; using them for a new purpose, with a wider sweep of imagination, if with a less bitter and concentrated force. When new *Beowulf* was already antiquarian, in a good sense, and it now produces a singular effect. For it is now to us its self ancient; and yet its maker was telling of things already old and weighted with regret, and he expended his art in making keen that touch upon the heart which sorrows have that are both poignant and remote.’

Dit is het soort overweging dat ik niet had gevonden in hedendaagse secundaire literatuur. Wellicht is het Tolkiens stijl die me nu wel deed lezen wat anderen misschien ook al hadden geschreven, hoe zo’n verhaal bij het ontstaan ervan zowel opwindend nieuw als eindeloos oud was en hoe het op die manier een einde en een begin markeerde. Maar wellicht is het ook zijn levenslange obsessie met mythologie, die resulteerde in vele duizenden pagina’s fictionele geschiedenis, mythen, legenden, heldendichten en liederen, die dit soort contextoverstijgende inzichten produceerde.

Een artikel dat al jaren geen vorderingen kende, is zo weer vlot getrokken. Volgende drie oktober breng ik in ieder geval door met het lezen van Tolkiens *History of Middle Earth*, alle ruim 5.000 pagina’s.

REMCO BREUKER is hoogleraar Koreaastudies

Archeologie deelt beurzen, ook al wil de minister dat niet

De faculteit Archeologie gaat startersbeurzen vanuit het Rijk niet aan individuele wetenschappers geven maar aan onderzoeksgroepen -óók als dat tegen de wens is van het ministerie van Onderwijs.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Dat zei directeur bedrijfsvoering Jan Pronk van de faculteit Archeologie in de laatste faculteitsraadsvergadering.

Om onder meer de competitiedruk bij beursaanvragen te verkleinen, heeft het ministerie van Onderwijs besloten om startersbeurzen te verstrekken aan onderzoekers die aan het begin van hun loopbaan staan en hen zo op weg te helpen hun wetenschappelijke carrière verder op te bouwen.

'Een grote doorbraak, na jaren van bezuinigingen op het hoger onderwijs en toegenomen competitiedrang, zeker bij de sociale- en geesteswetenschappen', zei Pronk.

Het idee van het ministerie is om de beurzen aan individuele onderzoekers te geven, maar de faculteit Archeologie vindt dat geen goed plan. 'Wij willen het geven aan groepen wetenschappers. Dat is niet wat de onderwijsminister (Robbert Dijkgraaf, red.) wil, maar de universiteiten zelf willen het wel. Ook de Universiteit Leiden.'

Volgens Pronk krijgt het faculteitsbestuur hier dan ook ruimte voor van het college van bestuur. 'Het past ook perfect in het idee van erkennen en waarderen, dat verder kijkt dan het aantal individuele publicaties maar onderzoek meer beschouwt als een teamprestatie. Op deze manier kunnen we meer mensen laten profiteren van de beurzen.'

'Universiteiten willen dit, ook Leiden, dus dit gaan we sowieso doen'

Pronk zei dat er 'een sterke lobby gaande is' rondom de startersbeurzen. Dat er nog veel onduidelijk is, bleek ook tijdens de raadsvergadering van de faculteit Geesteswetenschappen. Volgens raadslid en universitair docent Jan Frans van Dijkhuizen leiden de startersbeurzen tot 'grote oneerlijkheden' en is het 'voor de sfeer niet goed als mensen die hier al vijftien jaar lang werken, moeten zien hoe jonge mensen opeens een beurs krijgen, waar de ouderen keihard voor moeten vechten.'

Decaan Mark Rutgers zei toen dat vanuit het Rijk nog onduidelijk is hoe het geld kan worden besteed en dat de 'middelen niet voldoende zijn om iedereen een beurs te geven'.

De faculteit Archeologie wil dit scenario zo veel mogelijk voorkomen door de beurzen over meer mensen te verdelen. 'Wij hebben intern al besloten dat we het hoe dan ook zo gaan doen, wat de uitkomst van die lobby ook is', zei Pronk.

De faculteit krijgt ongeveer 200 duizend euro voor elke universitair docent die is gestart sinds 1 januari 2021. 'Dat bedrag willen we vervolgens verdelen onder meerdere startende universitair docenten.' Vooral nog is dit geld structureel, zei Pronk. 'Er is op dit moment geen einddatum voor deze beurzen. Zolang we dus elk jaar nieuwe vd's aannemen, zullen we deze financiering krijgen.'

Toch is ook in dit geval de vraag hoeveel wetenschappers van de beurzen gaan profiteren. 'Dat hangt af van hoe we het precies gaan vormgeven', zei Pronk. 'Hoe we het geld gaan verdelen, staat nog ter discussie.'

Naast de startersbeurzen, komen er ook stimuleringsbeurzen naar de universiteiten. 'Die zijn voor de rest van de staf. Daarvan is nog niet bekend hoe veel het zal zijn.'

Brand meester, maar waar is de kat?

Om de brandveiligheid in studentenhuizen te verbeteren oefent de brandweer elke maand in een studentenhuus. 'Van jullie keuken ben ik geschrokken.'

DOOR EMIEL BEINEMA
FOTO TACO VAN DER EB

WIEIEIEIE-WIEIEIEIE-WIEIEIEIE!

In het trappenhuis van de studentenflat aan de Vrijheidslaan jengelt het brandalarm oorverdovend als de deur van de woning open vliegt. Grote wolken donkergrijze rook waaien naar buiten, waaruit drie schimmen verschijnen. Wie goed kijkt, ziet nog net de reflecterende strepen van brandweeruniformen voor ze weer in de dichte mist verdwijnen.

'Jezus', zegt Justin Vonk (23, informatica & economie) die samen met andere huisgenoten is geëvacueerd: 'Je ziet echt helemaal niks.' Jesse Heyliger (19, internationale politiek) draait zich om en valt hem bij: 'Ik zie de deur nu al niet meer...'

Sinds begin dit jaar houdt de brandweer maandelijks een oefening in een pand van studentenhuusvest Duwo. Het mes snijdt aan twee kanten: door die samenwerking heeft de 24-uursdienst van de brandweer realistische oefenlocaties en krijgen studenten een beter besef van brandveiligheid.

'We merken dat studenten ons tijdens controles wel aanhoorden, maar niet veel met onze boodschap deden', vertelt studentambassadeur Teun Solлие (zie kader). 'Mede door de gezamenlijke oefeningen begrijpen studenten beter waarom die adviezen belangrijk zijn. Als studentambassadeur ben ik makkelijk benaderbaar. Zo kunnen we brandjes, calamiteiten en mogelijk intimidatie in studentenhuizen die voorheen onbekend bleven beter in kaart brengen en bestrijden. Het is voor alle partijen een groot leerfestijn.'

WIEIEIEIE-WIEIEIEIE-WIEIEIEIE!

Volgende uitdaging: de voordeur van de onderburen moet open. Als er brand is, moet ook daar ontrend worden. Met een geleende sleutelbos rent een brandweerman de trap af, net niet struikelend over de wirwar van brandweerslangen. Zodra hij het slot heeft geopend stormt het team naar bin-

nen en begint keihard op alle deuren te bonzen. Bij een echte brand gaat het minder voorzichtig, roept er een van onder zijn zuurstofmasker: 'Deuren die dicht zijn, gaan er dan uit.'

Boven staan de drie geredde bewoners nog steeds te wachten op twee huisgenoten. 'Ik hoor net dat die via de brandtrap naar beneden zijn', kan een brandweerman ze vertellen. 'Ik dacht al,' zucht Vonk. 'Dit duurt wel heel lang.'

Madieke Jansen (23, toegepaste psychologie) bedenkt zich opeens iets: 'Er staat nu allemaal rook in de gang. Weet u of het goed is gegaan met de laatste deur? Die mocht namelijk niet open.' Daarachter houdt huiskat Boef ('Die naam heeft hij wel verdiend, hoor') zich namelijk schuil. 'Ze zeiden dat je er op de gang niks van zou merken. Als we geweten hadden dat het zo vol rook zou komen, hadden we hem wel ergens anders heen gebracht. Dit is fucking zielig.'

De brandweerman gaat er meteen achteraan: 'Ze zijn nu aan het ventileren, dus de rook is snel weg. En zodra ik hoor dat we klaar zijn, zorg ik dat het alarm ook uit gaat.' Een minuut later heeft hij goed nieuws: 'Toen een van de mannen de deur een heel klein stukje opende, zag hij opeens die kat, dus heeft hij de deur meteen dichtgetrokken.'

Na de oefening volgt een nabespreking. Preventiemedewerker Paul Frijters trapt af: 'Wij zeggen altijd: jullie veilig eruit, wij veilig erin. Als onze brandweermensen struikelen over de bende in jullie gang, dan heb je kans dat zij gewond raken terwijl ze jullie proberen te redden. Dus zorg ervoor dat toegangen goed bereikbaar zijn.'

Hij heeft nog een advies: 'Iedereen heeft tegenwoordig een telefoon en bijna iedereen laadt die 's nachts op, ik zelf ook. Maar ik zorg er altijd voor dat die op een harde ondergrond ligt en niet onder mijn kussen, want ik heb heel veel voorbeel-

den gezien van zo'n telefoon of een lader die te heet wordt. Dan heb je brand. Als je dan niet snel gewaarschuwd wordt, is het fataal.'

De bewoners verwerken ondertussen nog hun ervaringen. Ik hoor altijd wel dat rook heel dicht is', zegt Heyliger. 'Maar ik had verwacht dat je nog wel wat kon zien. Helemaal niks dus.'

Dan valt een oefening nog mee, weet de brandweercommandant. 'Bij een echte brand heb je hete, giftige rook. Neem je dan twee teugen lucht, dan red je de deur niet. Dan stik je gewoon.'

Hij heeft wel kritiek: 'Van jullie keuken ben ik geschrokken. Niet dat het een teringbende is, maar dat een papierbak naast een gasfornuis niet handig

is, moeten jullie zelf kunnen inzien. Ik ben zelf ook jong geweest en gevaren zijn er natuurlijk overal, maar blijf op je hoede. Breng een volle vuilniszak meteen naar de container en maak een schema om oud papier regelmatig weg te brengen. Een ongeluk zit in een klein hoekje.'

De studenten hebben ook nog wel wat feedback voor de brandweer. Vonk: 'Toen we deze oefening toezegden, dachten we dat er alleen iets in de fusie zou gebeuren. Maar toen kwamen er steeds meer mensen langs en moesten we vandaag ook opeens zelf gered worden uit een huis vol rook. Als we dat geweten hadden, hadden we ons er wel anders op voorbereid.'

Ook de huisbaas kan worden aangepakt

De brandweer controleert niet alleen woningen, maar helpt ook graag studenten die problemen hebben met de veiligheid, zegt Teun Solлие die sinds begin dit jaar studentenambassadeur is. Studenten kunnen bij hem niet alleen terecht als het om brandveiligheid gaat, zoals kapotte rookmelders, maar bijvoorbeeld ook als ramen niet open kunnen, er schimmel in badkamer staat en de huisbaas niets doet. Solлие: 'Bij controles gaan we graag het gesprek aan met studenten en huiseigenaren. Daar kunnen we allemaal van leren. Sommige, vaak particuliere, huiseigenaren hebben een enorme machtspositie. Als ze je als bewoner lastig vinden, zijn er voor jou tien anderen. Desnoods zetten ze een junk in de kamer naast je om je weg te pesten. Dat hebben we echt wel gezien, maar is niet te bewijzen. Wij hebben goede contacten met de politie, gemeente, ggd en omgevingsdienst, en we kunnen onze controles gebruiken

om met klachten aan de slag te gaan, ook anoniem.' Hij geeft een voorbeeld. 'Aan een pand met vrouwelijke studenten mankeerde van alles en hun huisbaas deed niks. Via hun studentenvereniging kwamen ze bij mij terecht. We zijn toen voor een controle langsgestaan zonder de huisbaas te vertellen dat dat door klachten van bewoners kwam; het plafond was half weg, er waren geen rookmelders en de badkamer zat vol schimmel. 'We hebben hem laten weten dat hij dat moest aanpakken. Zo niet, dan zouden wij de zaak aan de gemeente geven, die boetes geeft of zelfs zijn vergunning kan intrekken. Problemen met rookmelders moeten direct opgelost worden, maar voor de rest zijn we twee weken later nog eens teruggegaan. De huisbaas had alle problemen die we hadden aangegeven opgelost, maar ook de studenten gingen beter met het huis om: zij hadden hun spullen van de gang gehaald zodat die weer toegankelijk was.'

UB waarschuwt: open access is bijna op

Het aantal open access artikelen dat Nederlandse wetenschappers dit jaar nog kunnen publiceren zonder te moeten bijbetalen is bij sommige uitgevers bijna bereikt, waarschuwt de universiteitsbibliotheek. Als wetenschappers toch open access willen blijven publiceren kan dat honderden tot duizenden euro's extra kosten per artikel.

DOOR MARK REID

Onderzoekers betalen altijd een bedrag om hun artikel open access te publiceren, maar als onderdeel van de overkoepelende deal die Nederlandse universiteiten met uitgevers hebben gesloten, kunnen wetenschappers een gelimiteerd aantal publicaties open access uitbrengen zonder extra kosten.

Sommige uitgevers stellen geen limiet aan dit aantal, maar andere, waaronder megaconcern Springer, doen dat wel. Dit maximum is nu voor een aantal uitgevers bijna bereikt.

Voor onderzoekers die geld uit publieke fondsen krijgen en verplicht hun artikel open access moeten publiceren, kan dit problemen opleveren. Volgens Kurt De Belder, directeur van de UB, zijn er voor die onderzoekers gelukkig nog andere opties beschikbaar. 'Als je voor je onderzoek geld hebt aangevraagd bij nwo om uitgeverskosten te betalen, dan kun je dat inzetten om de toelages voor open access te betalen. Een andere mogelijkheid is om het artikel closed access te publiceren, en om dan tegelijkertijd een kopie beschikbaar te maken voor iedereen in de universitaire repository.'

Op de website van de UB staat een stappenplan voor wetenschappers die zo hun publicatie willen delen. Een derde optie is kiezen voor een tijdschrift dat helemaal geen geld vraagt om te publiceren. 'Er is een heel nieuw ecosysteem ontstaan van tijdschriften waar dat kan', legt De Belder uit. 'Wij als universiteiten betalen een bijdrage aan die tijdschriften, zogenoemde diamonds. Voor de exacte wetenschappen heb je bijvoorbeeld SciPost en voor de geesteswetenschappen is er de Open Library for the Humanities. Wij als instituten betalen, waardoor wetenschappers helemaal gratis kunnen publiceren.'

Als dit allemaal niet werkt, is de laatste - en minder wenselijke - optie om even te wachten met het indienen van de publicatie tot het nieuwe jaar, aldus De Belder. De open access met uitgevers maakt Nederland koploper, maar dat betekent ook dat de uitgevers nog aftasten wat de mogelijkheden zijn, zegt hij. 'Sommige pakken het voortvarend aan. Bij Elsevier heeft het lang geduurd voordat ze daartoe bereid waren, maar toen zijn ze er vol ingegaan. Andere uitgevers waren eerder, maar zijn voorzichtiger. Steeds meer mensen maken er gebruik van. Het moet de standaard worden. We zien ook dat de kosten voor universiteiten sterk stijgen, hoewel er grote verschillen zijn tussen de uitgevers hoeveel extra ze vragen voor open access.'

Onlangs heeft de Amerikaanse regering aangekondigd dat alle met publiek geld gefinancierde publicaties vanaf 2026 open access moeten worden. 'Dat gaat impact hebben, want de VS zijn bij uitstek een grote producent van wetenschappelijke publicaties. Hoe meer landen open access omarmen, hoe makkelijker het wordt voor uitgevers om hun beleid aan te passen. De druk om inzicht te bieden in beleid en prijs wordt groter. Maar ik ben niet optimistisch dat het ook per se goedkoper wordt.'

Enquête

Vind jij dat de universiteit genoeg doet aan diversiteit en inclusie? Laat het ons weten!

We zijn benieuwd hoe medewerkers en studenten denken over diversiteit en inclusie aan de universiteit. Daarom hebben we met 18 andere universiteits- en hogeschoolbladen de krachten gebundeld en een enquête opgesteld. Zo kunnen we uiteindelijk per instelling de resultaten vergelijken.

Help je mee? Invullen duurt hooguit tien minuten.

Scan hier voor medewerkers

Scan hier voor studenten

Voor het eerst in lange tijd trekt Leiden minder studenten. Maar wat betekent dat? 'Deze daling stelt nog niet gerust.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN
FOTO TACO VAN DER EB

Opening van het academisch jaar in de Pieterskerk, vorige maand

Minder studenten was ook de bedoeling

Dit jaar lopen 380 studenten minder rond op de universiteit dan het jaar hiervoor. Dat klinkt misschien niet als een dramatisch aantal, op een populatie van meer dan 33 duizend, maar toch is het de eerste keer in lange tijd dat dit gebeurt. Het is de daling van de eeuw zelfs, want sinds het begin van dit millennium is de Leidse studentenbevolking vrijwel onafgebroken gegroeid. Het zijn vooral de binnenlanders die wegblijven: het aantal internationals bleef nagenoeg gelijk, wat ook betekent dat het vooral op de Leidse faculteiten wat rustiger is. In Den Haag is het aantal niet wezenlijk veranderd. De instroom – het aantal nieuwe studenten – is met meer dan duizend gedaald, ruim 650 daarvan bij de masters. Nu is de universiteit een veelkoppige instelling en is die daling niet overal hetzelfde. Een lagere instroom betekent ook niet altijd minder studenten. Zo heeft Geesteswetenschappen, de grootste faculteit, een lagere instroom die zich ook vertaalt in de grootste daling 'ingeschrevenen': 288 minder. Rechten daarentegen heeft zo'n 250 minder instromers, maar dat heeft minder effect op hoeveel studenten nu ingeschreven zijn, namelijk 122 minder dan vorig jaar. Sociale Wetenschappen heeft ruim 200 minder

aanmeldingen bij de masters, maar dat was dan ook de bedoeling: de klinische-psychologiemasters werden de afgelopen jaren zo overspoeld met inschrijvingen dat het bestuur in een noodgreep halsoverkop de uiterste inschrijfdatum vervroegde en mensen actief ontmoedigde zich in te schrijven. Dat heeft kennelijk gewerkt. Dan rest de vraag: hoe komt dit, en betekent het dat de aantallen vanaf nu afnemen? De daling is 'niet geruststellend', mailt decaan Mark Rutgers van Geesteswetenschappen, 'maar het is tegelijkertijd vroeg om duidelijke conclusies te kunnen trekken. We hebben te maken met een post-corona en met een pre-studiebeurs jaar. Het is onduidelijk welke effecten dit heeft op de bachelor-instroom of inschrijvingen. In elk geval lijken we niet sterk af te wijken van andere faculteiten geesteswetenschappen. 'Wel tonen de cijfers van de masterinstroom een dalende tendens (ook nu weer landelijk) en dat is een punt van aandacht. De faculteit voorziet in haar strategisch plan dan ook nieuwe aantrekkelijke masters op te zetten, specifiek bij de Campus Den Haag.' Het is dan ook een raar jaar: niet alleen omdat (even afkloppen) coronatijd voorbij lijkt, maar

ook het leenstelsel staat op het punt te verdwijnen. Wie studeren een jaartje uitstelt, hoeft dus een jaar minder te lenen. Ook onderwijshistoricus Pieter Slaman gokt voorzichtig dat het leenstelsel ermee te maken heeft. 'Ik verwacht een boegkolff-effect, dat veel studenten er nu een jaar tussenuit gaan en volgend jaar terugkomen. Dat hebben we in het verleden vaker gezien als het beleid verandert.' Aan de andere kant voorspelt het hoger onderwijs allang een daling in studenten door demografische trends: minder jongeren, minder inschrijvers. Die krimp is al ingezet, zegt Slaman, alleen niet op universiteiten, maar op hogescholen. 'Die worden al kleiner, terwijl universiteiten alleen maar groei voorspellen. Dat is zorgwekkend, want we hebben juist praktisch geschoolden mensen nodig. Maar in Nederland hebben we een obsessie met het hoogste haalbare diploma, al is daarmee niet gezegd dat dat ook goed past bij de student.' De laatste twintig jaar was de studentengroei ook onverwacht groot. Daarvoor, in de jaren negentig, daalde die hoeveelheid juist dramatisch: van 12 naar 18 duizend. Dat had deels te maken met demografie, maar in

Van 33.705 naar 33.285 studenten

Het aantal ingeschrevenen is gedaald met 380 studenten, van 33.705 naar 33.285. De instroom daalde van 6.087 naar 5.696 bij de propedeuse, en van 4.431 naar 3.773 bij de masters, en dat zijn echt nieuwe studenten: herinstromers en tweede studies zijn niet meegeteld. 1.400 daarvan zijn buitenlandse studenten, van wie 275 van buiten de EER komen. Daar hoort Groot-Brittannië nu ook bij. Het is een minustinging van 12 studenten sinds vorig jaar: toen kwamen er 1.388.

Decaan: ook in krappere campus is een vaste werkplek straks gegarandeerd

In de Humanities Campus behoudt iedereen die een dienstverband heeft van meerdere dagen per week een vaste werkplek.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBRÖEK

Dat zei decaan Mark Rutgers in de faculteitsraadsvergadering, nadat huisvestingadviseur Elisa Meijer een presentatie over de laatste stand van zaken rond de Humanities Campus had gegeven. Daaruit bleek dat het complex een stuk kleiner wordt. Raadslid Jan Sleutels vroeg zich vervolgens af of alle medewerkers er nog wel in zouden passen. 'De faculteit heeft als beleid om ervoor te zorgen dat er voor al het personeel vaste werkplekken zijn. Het gaat er daarbij niet om hoe groot die kamer is en met hoeveel medewerkers je op die kamer zit, maar een vaste werkplek is wel een groot goed. Mogen wij ervan uitgaan dat dat nog steeds past?' Decaan Mark Rutgers bevestigde dat. 'In het voorjaar hebben we vastgesteld dat iedereen die een dienstverband heeft van meerdere dagen per week, een vaste werkplek heeft. Die uitgangspunten zijn niet

veranderd.' Raadslid Rint Sybesma vond dat antwoord niet voldoende: 'Maar de vraag was: past het nog? Ook met al die extra universitaire docenten die we willen aanstellen met het geld van de sectorplannen?' 'We hadden er al vrij veel extra ruimte in wel wat krappere, maar de ruimte is er.' 'Super, dat vind ik een hele geruststelling', zei Sleutels. 'Want ik weet van collega's dat zij zich daar ongerust over maken.' Meijer informeerde de raad over een aantal nieuwe dingen. Zo wordt het nieuwe Reuvsengebouw aan de kant van de Witte Singel twee verdiepingen hoger om er een hoorcollegezaal in te kunnen huisvesten. De entree komt in de buurt van de waterkant, zodat de bewoners van het Doelencomplex zo min mogelijk last hebben van de studentenstroom. Op de begane grond zal het gebouw veelal van glas zijn, voor meer transparantie. Het Lipsius Zuid loopt volgens de huidige plannen trapsgewijs af. Het hoogste deel – net als het huidige Lipsius ongeveer achttien meter – komt aan de kant van het plein. Het laagste deel komt aan de kant van het Paterstraatje. Uit onderzoek blijkt

dat de bewoners van het Doelencomplex met de nieuwe bouwplannen niet minder zonnig krijgen dan nu het geval is. Om de bewoners verder te ontlasten, worden ook de aanrijroutes van de vuilnisophalendienst en leveranciers van voedsel en drank aangepast. Die logistiek zal voor tachtig procent buiten het Doelenterrein gaan plaatsvinden. 'Jammer dat we nog tot 2029 moeten wachten', zei Jan Sleutels in reactie op de getoonde *artist impressions*. 'Het ziet er zo mooi uit. Ik hoop van harte dat het stedenbouwkundig plan door de gemeenteraad wordt ingestemd.' Mare mag de beelden nog niet publiceren. 'We kunnen pas materiaal ter beschikking stellen als het traject met de gemeente is afgerond', laat universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke weten. De gemeenteraad kan nog van het plan afwijken, zei Ed van de Berg van het faculteitsbestuur. 'Dit is waar we met alle omwonenden en participanten over hebben gesproken. Maar uiteindelijk gaat de gemeente erover.' De verwachting is dat zij eind 2022 of begin 2023 de knoop doorhakt.

Raad eist eerst meer duidelijkheid over fusie centrum onderwijsadvies

De universiteitsraad stemt mogelijk toch in met de komst van een nieuw centrum voor onderwijsadvies. Dan moet het college van bestuur wel op zeer korte termijn meer duidelijkheid geven over onder meer de financiering.

DOOR VINCENT BONGERS

Maandag wordt tijdens een spoedzitting van de raad de knoop doorgemaakt. In het plan fuseren twee afdelingen in één nieuw centrum. Het gaat om het hoger onderwijsdeel van het Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsonderzoek en Nascholing (ICLON) en het CFI (Centre for Innovation). Dit centrum is een goed idee, legde rector Hester Bijl tijdens de universiteitsraad uit. 'De nadruk komt steeds meer te liggen op blended (fysiek en online, red.) onderwijs. Daar is veel ondersteuning voor nodig. De expertise heeft de universiteit al, maar deze is nu nog moeilijk vindbaar en versnipperd.' Een nieuw centrum moet dit probleem oplossen. De faculteiten willen dit graag, aldus Bijl, en de betrokken medewerkers ook. De universiteitsraad heeft op zich geen bezwaar tegen de fusie, maar wil niet instemmen met het huidige plan. Het college probeerde maandag de raad te overtuigen om alsnog akkoord te gaan.

'College moet ICLON compenseren'

'Ik ben op zich voorstander van de komst van het centrum', vertelt Dirk Oosthoek, voorzitter van de dienstraad van ICLON. 'Het afsplitsen van ICLON HO van het ICLON heeft echter financiële gevolgen. Ho leverde een jaarlijkse bijdrage van 220.000 euro. De kosten voor ICLON worden niet lager als HO wordt afgesplitst. Er is een plan ingediend bij het college om dit op te lossen. We willen drie jaar een compensatie van 220.000 ontvangen van het college. Als het geld er niet komt zorgt dat voor een enorme druk op de organisatie.' Tanja de Bie van het Centre for Innovation is voorzitter van de klankbordgroep die fungeert als een soort dienstraad van het nieuwe centrum. Ze wil graag dat de universiteitsraad instemt. 'Ik ben voorzichtig optimistisch. Het is in het belang van de universiteit, de faculteiten en de medewerkers dat het er komt. Faculteiten zijn bezig met het maken van hun digitaliseringsagenda, er is werk genoeg voor het centrum.' Het proces van de fusie verloopt langzaam, aldus De Bie. 'Dat is slopend. We wachten al tweeënhalve jaar op het moment dat we kunnen gaan rennen. Een deel van de medewerkers heeft de organisatie al verlaten omdat het zo lang duurde.'

'De raad vindt dat de financiering van het centrum onvoldoende is onderbouwd', zei Rebekka van Beek van studentenpartij PBMS. 'Verder zijn er zorgen over de financiering van het ICLON' (zie kader) Een onderdeel van dat instituut gaat namelijk op in het nieuwe centrum. Het college gaf uitleg over de financiering van het fusiecentrum. 'Het gaat om een begroting van 3,8 miljoen euro en 39 voltijdsklassen', zei Bijl. 'Drie miljoen komt uit centrale middelen. Acht ton komt uit interne baten.' Het gaat dan om diensten die afgenomen worden door faculteiten en afdelingen. 'We horen vandaag voor eerst hoe het centrum gefinancierd wordt', reageerde Ludo Juurlink van personeelspartij UB. 'Dat overvalt ons een beetje.' Patrick Klaassen (UB) had zorgen over de acht ton die het centrum zelf moet gaan verdienen. 'Is er al dekking voor dat bedrag?' 'Dat weet ik niet', reageerde Bijl. 'Maar de verwachting is dat dat bedrag makkelijk gehaald wordt.' Vice-collegevoorzitter Martijn Ridderbos haakte in: 'Het is geen buitengewoon ambitieuze begroting.'

Klaassen: 'Wat gebeurt er als de baten tegenvallen?' 'De behoefte van de faculteiten is er gewoon', zei Ridderbos. 'Die 3,8 miljoen is haalbaar, ook voor de jaren die volgen.' Remco Breuker van personeelspartij LAG: 'Mag ik toch concluderen dat een tegevaller in inkomsten geen gevolgen heeft voor de personele bezetting van het centrum?' Bijl: 'Ja. Zeker voor het eerste jaar.' Een ander punt van aandacht voor de raad is of het opzetten van het centrum een reorganisatie of een 'verandering van organisatie' is. In het eerste geval moet er een heel ander traject worden gevolgd. 'Volgens onze onafhankelijke arbeidsjuristen is het geen reorganisatie', verzekerde Bijl. 'De fusie gaat zeker niet op korte termijn tot gedwongen ontslagen leiden. Alle medewerkers zijn keihard nodig.' Vanwege alle nieuwe informatie kon de raad niet tot een besluit komen. Na een korte schorsing werd besloten om op korte termijn nog een poging te wagen. Het college moet nog deze week de begroting naar de raad sturen, inclusief een grove schets hoe het centrum de acht ton gaat binnenhalen. De raad wil ook dat het college ervoor zorgt dat het ICLON niet in de problemen komt door de fusie. 'Dat moet zonder gedwongen ontslagen opgelost worden, aldus het college. 'We zijn in gesprek met het ICLON over de financiën', vertelde Ridderbos. Verder willen niet alle medewerkers die op de lijst van het nieuwe centrum staan, daar ook graag werken, vertelde Juurlink. 'We vragen het college dan ook om daar met alle betrokkenen diensten over te praten. Ervoor te zorgen dat deze mensen met plezier aan deze universiteit kunnen blijven werken.' Aanstane maandag spreekt de universiteitsraad eerst met de dienstleden. Later die dag volgt dan nog een raadsvergadering met het college, dan zal er een besluit worden genomen.

Sibrand van Oosten stopte met zijn studie om professioneel bridger te worden. Inmiddels is hij wereldkampioen. En hij is niet de enige die van de denksport wil leven.

DOOR SUSAN WICHGERS
FOTO'S TACO VAN DER EB

De buitenkant van het denksportcentrum aan de Robijnstraat in de Hoge Mors heeft de allure van een vervallen basisschool: een gevel van bakstenen die ooit wit zijn geweest, muren betimmerd met spaanplaat en kozijnen in primaire kleuren. Je verwacht het niet, maar hier speelt iedere woensdagavond de beste bridger van de wereld. Althans: de beste bridger van de wereld onder de 26 jaar. Want de categorie 'junior' is bij bridge nogal breed, zegt wereldkampioen junioren Sibrand van Oosten (23). Twee jaar geleden stopte hij met zijn studie international studies om een carrière als prof na te jagen.

Met succes dus: in augustus won hij het wereldkampioenschap in Italië. 'Ik ben begonnen toen ik een jaar of zes was', vertelt Van Oosten voor aanvang van de 'speelavond' onder het felle tl-licht van het denksportcentrum. 'Het zit in de familie. Mijn ouders zijn fanatieke bridgers, mijn zus was toen zeven of acht en deed het ook graag. We konden allebei nèt dertien kaarten vasthouden (het aantal kaarten waarmee je bridge speelt, red.).

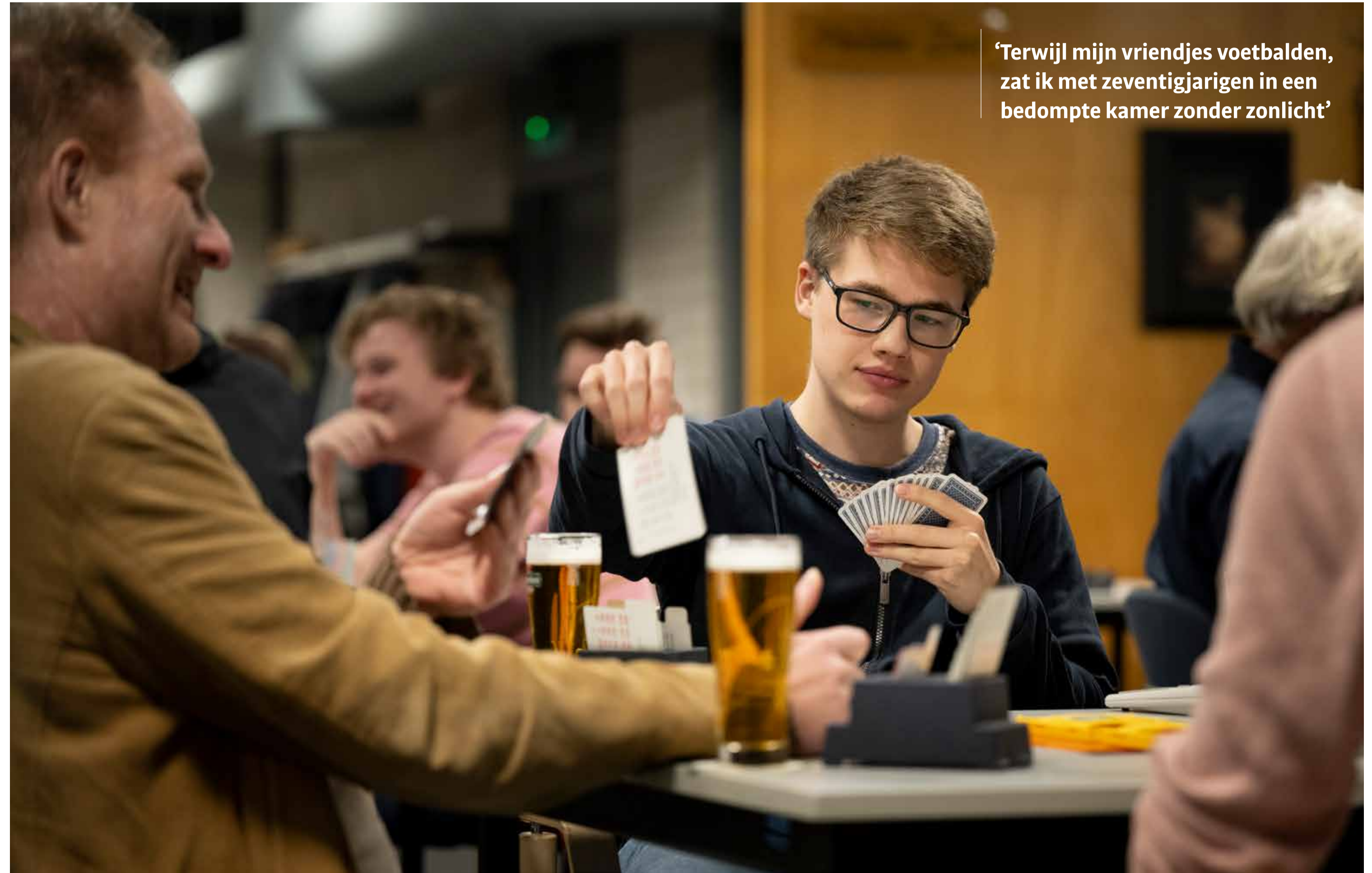
'Mijn eerste toernooi speelde ik toen ik acht was. Terwijl mijn vriendjes aan het voetballen waren, zat ik te kaarten met mensen van zeventig jaar en ouder in een bedompte kamer zonder zonlicht. Heel raar misschien, maar ik vond het zó leuk.' Dat bridge het imago van een senioren sport heeft, zal Van Oosten niet ontkennen. 'Maar ik ben er heel gepassioneerd over. Ieder potje is een nieuwe puzzel die je moet oplossen. Je moet samenwerken en allerlei kennis combineren. Welke kaarten hebben de tegenstanders gespeeld? En waarom deden ze A, en niet B? Je moet ont-

zettend veel onthouden. Het schijnt ook dat bridgen dementie met jaren kan vertragen.'

Van Oosten groeide op in Duitsland en kwam op zijn achttiende naar Leiden. Voor zijn studie, maar eigenlijk vooral voor bridge, zegt hij. 'Op mijn zestiende bedacht ik dat het misschien wel eens mijn werk zou kunnen worden, en in Nederland is die wereld veel groter. Hier wordt er op een hoop plekken op hoog niveau gebridget, in Duitsland moet je daar echt naar zoeken.

'Na tweeënhalve jaar studeren besloot ik in 2019 om te stoppen en er vol voor te gaan. Die keuze was niet moeilijk. Mijn ouders maakten zich eerst zorgen, maar sinds ik wereldkampioen ben geworden hebben ze er wel meer vertrouwen in.' Normaal gesproken speelt Van Oosten met Stefan Thorpe, maar vanavond is Tim van de Pavverd (22) zijn partner. Ook hij timmert hard aan de weg om professioneel bridgespeler te worden, en ook hij stopte om die reden met zijn studie. 'Ik begon met rechten in Leiden', vertelt hij. 'Daar ben ik snel mee gestopt: te veel lezen. Daarna ben ik economie gaan doen, dat vond ik ook niet echt wat. Toen dacht ik: het is mooi geweest, ik ga lekker bridgen.'

Hij speelt normaal gesproken bij De Lombard, een Rotterdamse bridgeclub, maar doet soms ook mee bij Crash, waar Van Oosten lid is. Iedere woensdag heeft Crash een bridgeavond in het denksportcentrum. Deze keer zijn er zo'n veertig mensen, die van acht tot elf komen kaarten. Omdat Van Oosten en Van de Pavverd geen vaste partners zijn, moeten ze nog wat dingen afstemmen voor de eerste ronde begint. Een potje bridge begint namelijk met het vastleggen van

'Terwijl mijn vriendjes voetballen, zat ik met zeventigjarigen in een bedompte kamer zonder zonlicht'

de voorwaarden van het spel, legt Van Oosten uit. 'Een spel bestaat uit twee delen. Het eerste deel is de biedfase, waarin je samen met je maat beslist op welke manier je gaat spelen. Je voorspelt bijvoorbeeld hoeveel slagen je gaat halen, en je probeert zo dicht mogelijk bij dat aantal te zitten. Met je vaste partner heb je vaste afspraken. Met Tim heb ik die niet, dus die moeten we nog even snel bespreken.'

Dat zijn niet zomaar een paar regeltjes. Van de Pavverd heeft de afspraken met zijn bridgemeet vastgelegd in een document dat maar liefst negentig pagina's telt. 'Dat moet je helemaal kennen, en wordt ook nog eens regelmatig bijgewerkt. Omdat ik bridge zo leuk vind, vind ik het in dat geval gelukkig niet erg om te studeren. 'Met iemand anders dan je vaste maat, zoals Sibrand, doen we wat we van elkaar denken dat we doen, op basis van *common sense*. Als je nooit samen speelt, ga je niet te moeilijke afspraken maken en houd je het heel simpel.' >

De slag te pakken

> In de zaal staat een grote digitale klok op 34 minuten. Zodra alle viertallen aan een tafel hebben plaatsgenomen en de klok begint met aftellen, komt er een plastic kaartenhouder op tafel en worden de kaarten gedeeld. Aan sommige tafels wordt wat gepraat, maar aan de tafel waar Van Oosten en Van de Paverd en hun twee tegenstanders zitten, is het nagenoeg stil. Wat er zich op tafel afspeelt, is voor leken onnavolgbaar. Met nog ruim een kwartier op de klok zijn ze als eerste van alle tafels klaar en staat het viertal op.

Op de vraag of er net als bij klaverjassen non-verbaal wordt gecommuniceerd met medespelers, draait Van de Paverd, al onderweg naar de bar, zich om. Het geluid in de zaal lijkt even te verstommen. 'Klaverjassen', reageert hij, 'dat zeggen we hier niet.'

Hoewel het bij het leren van bridge kan helpen om wat ervaring te hebben met andere kaartspellen zoals klaverjassen en boerenbridge, is het grote verschil dat bridge (als enige kaartspel naast poker) een officiële denksport is. Toeval speelt eigenlijk amper een rol, in tegenstelling tot bij andere kaartspellen, waar de kans op winst in meerdere of mindere mate afhangt van de kaarten die je krijgt toebedeeld.

Met bridge kun je daarnaast aardig wat geld verdienen als prof. Niet zózeer door het prijzengeld, dat zijn bescheiden bedragen, maar doordat je als speler kan worden ingehuurd.

Dat gebeurt voornamelijk in Amerika, legt Van de Paverd uit. 'Daar zijn drie *nationals* per jaar, waar heel rijke mensen graag aan mee willen doen en verder in willen komen. Omdat ze zelf niet zo goed zijn, huren ze professionele spelers in om in hun team te spelen. Ze doen daar niet aan prijzengeld, dus het gaat voor een sponsor puur om het prestige. Voor een beginnend professioneel bridgespeler is het bedrag dat je ervoor krijgt 750 euro per dag, en een toernooi duurt zo'n 10 dagen. Als je wat meer ingevoerd bent, is 1250 euro het minimum.'

Van Oosten: 'De reis erheen betaal je in eerste instantie zelf. Uiteindelijk is natuurlijk het doel om

er geld mee te verdienen, in plaats van aan te verliezen. Voorheen was het moeilijk om deals te vinden, maar zo'n wereldkampioenschap helpt natuurlijk wel. Het is ook veel netwerken, dat vind ik lastig; om aardig tegen mensen te doen omdat ik op hun geld uit ben. Maar dat hoort er nou eenmaal bij.'

Dat je vervolgens als professioneel bridgespeler op allerlei plekken in de wereld komt, is een mooie bijkomstigheid, vervolgt hij. 'Ik ben op een toernooi in Noorwegen geweest, in Kroatië, maar ook in China en Amerika. Plekken waar je normaal gesproken niet snel heen zou gaan.'

In november spelen de twee een toernooi in Phoenix. Voor Van de Paverd wordt het zijn derde toernooi in Amerika in een jaar tijd. 'En we zijn ook nog in Colombia geweest. Je reist nogal wat af.'

Een ander groot voordeel: afgezien van de speelavonden en de toernooien, hebben de profs extreem veel vrije tijd. 'Ik heb soms hele dagen niks te doen. Met mijn huisgenoot, die wacht tot zijn coschappen kunnen beginnen volgend jaar, maak ik elke dag een wandeling van anderhalf uur.'

Maar wie na het lezen van al deze voordelen ook een carrière als professioneel bridgespeler overweegt, heeft nog een lange weg te gaan. Er is meer voor nodig dan de regels kennen en wat oefenen, waarschuwt Van de Paverd.

'Je moet er wel gevoel voor hebben, of heel goed zijn in wiskunde en een goed geheugen hebben. Ik zie die kaarten op tafel en ik onthoud ze, maar samen met mijn teamgenoot geef ik nu een cursus aan studenten in Rotterdam, en dan blijkt dat het toch moeilijker is om die kaarten te onthouden dan ik denk. Zij focussen zoveel op de slagen, dat ze vergeten om ook nog op te letten welke kaarten uit het spel zijn.'

Bij de bar van het denksportcentrum verzamelen zich ondertussen steeds meer bridgespelers, in afwachting van de volgende ronde. Van Oosten met een flesje water, Van de Paverd met bier. Want kampioen of niet, bridge blijft tenslotte ook een gezelligheidssport.

'Met rechten ben ik snel gestopt: te veel lezen. Economie was ook niks. Toen dacht ik: mooi geweest, ik ga lekker bridgen'

Je kan het ook gewoon voor de lol doen

Crash is een bridgeclub die op vrij hoog niveau speelt, maar er zijn ook bridgeclubs voor studenten, die zich meer richten op gezelligheid. Malou Sprinkhuizen (25, computational science), ook aanwezig bij de speelavond van Crash, is bijvoorbeeld lid van Amsterdamse studentenbridgeclub US Uil. 'Mijn broer bridget heel serieus, daardoor dacht ik eerst dat het niks voor mij was. Ik ben meer van rustig een spelletje doen met een biertje erbij, en dacht dat bridge veel te ingewikkeld zou zijn, veel te veel opletten. Ik had niet echt zin om een avond per week superserieus te gaan zitten nadenken. 'Tijdens corona heb ik het toch eens opgepakt, en ontdekte ik dat je het ook gewoon voor de lol kan doen. Eigenlijk is bridge een heel leuk spel, juist voor jonge mensen. Je moet wel veel nadenken, maar het is totaal niet saai. En het is ook nog eens hartstikke gezellig. Je speelt met iemand samen, dus daar moet je wel een soort van sociaal voor zijn.'

Ook in Leiden is er een studentenbridgeclub: Pelikaanhof All Stars (PAS). Ze spelen op maandagavond in Gebr. de Nobel en bieden ook beginnerscursussen aan.

Wereldkampioen Sibrand van Oosten is van plan om binnenkort campagne te voeren bij studentenverenigingen om daar leden te enthousiasmeren voor een snelcursus en een toernooi – met prijzengeld. 'Dat zal misschien voor wat extra motivatie zorgen', hoopt hij.

Allemaal over de grens

Wat is sociale veiligheid? Acteurs en studenten zoeken samen naar antwoorden. 'De stap om aangifte te doen is heel groot.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
FOTO MARC DE HAAN

In de fusie van een studentenhuis vertelt een student dat ze dringend op zoek is naar een scriptiebegeleider. Gelukkig heeft ze straks een netwerkborrel. Trek een rok aan in plaats van een broek, adviseert een huisgenoot: 'Je moet wel zakelijk flirten, wist je dat niet?' Een andere huisgenoot trakteert op shotjes wodka om haar in de stemming te laten komen, hoewel ze meermaals heeft gezegd niet te willen drinken. Aangeschoten belandt ze op de borrel, waar ze de ideale begeleider tegen het lijf loopt. Na wat smalltalk stemt de docent in. Maar als ze hem enthousiast om de nek vliegt, gebeurt er iets raars: hij legt zijn handen op haar billen.

Deze en andere scènes van de voorstelling *Safe Space* - georganiseerd door stichting Time Out en studenten van de Universiteit Leiden - werden dinsdagavond in Theater Ins Blau gespeeld voor een bomvolle zaal met studenten en andere geïnteresseerden. Doel: samen met het publiek het thema sociale veiligheid onderzoeken door middel van scènes over seksueel grensoverschrijdend gedrag, groepsdruk en pesterijen, waarop het publiek vervolgens mag reageren.

Terug naar de scène over de handtastelijke scriptiebegeleider. Wie gaan hier een grens over? De docent? De huisgenoten? De student?

Alle drie, zeggen de studenten tamelijk eensgezind, al zijn ze vooral overtuigd

van de docent. Toch blijkt het nog lastig om een heldere definitie te geven van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Maakt de intentie ook uit? Kun je nog een arm om iemand slaan die huilt? 'Als ik die persoon niet ken, zou ik het vragen, maar bij vrienden weet ik vaak wel of die het prettig vinden of niet', zegt een student in de zaal.

En ook de definitie van wat sociale veiligheid is, is niet voor iedereen hetzelfde. 'Voor mij is het een tijd waarin mensen die nooit gehoord werden een stem krijgen, en mensen die altijd een stem hadden hun mond houden', zegt de ene acteur. 'Dat is vrij zijn, kunnen zeggen wat je wil en niet bang zijn om de hele tijd in de gaten te worden gehouden', zegt een andere.

De cijfers liegen er niet om. Volgens de voorstelling voelt 33 procent van de studenten zich onveilig tijdens studie, wordt 7 procent gepest en voelt 55 procent zich weleens gediscrimineerd. Ook wordt 31 procent van de vrouwen en 11 procent van de mannen soms seksueel geïntimideerd.

De studenten in de zaal durven de hand ook in eigen boezem te steken. Bij de stelling 'Ik denk dat ik weleens over de grens van een ander ben gegaan' gaat vrijwel iedereen staan. Hetzelfde gebeurt na de stelling 'Ik denk dat een bekende van mij weleens de grens van een ander over is gegaan.'

Vooraf groepsdruk komt de studenten bekend voor. 'Ik drink zelf weinig alcohol, terwijl anderen harder willen boren dan ik', geeft een student aan. 'Dan zeggen ze: "Weet je het zeker, het is toch leuk?" Ik kan me inmiddels sterk houden, maar snap dat veel studenten dit lastig vinden.' Bijna iedereen in de zaal herkent dit en vindt dat het meer geaccepteerd zou moeten zijn om weinig te drinken.

Maar hoe los je dit op? Zijn vertrouwenspersonen op universiteiten en studentenverenigingen daar geschikt voor? 'Dergelijke situaties vinden vaak plaats in groepsverband in studentenhuis, daarmee ga je niet snel naar de vertrouwenspersoon op de universiteit', zegt een student. 'En ook in je huis is er vaak niet echt iemand om

het mee te bespreken: toegeven is al snel een zwaktebod.'

'Ook op steeds meer studentenverenigingen zijn vertrouwenspersonen', reageert een student. 'Maar zo iemand staat te ver van de situatie af en zal het vast niet begrijpen, denk ik dan. Als zich vervelende situaties bij mijn huisclubgenoten voordoen, gaan ze sneller naar iemand die dichtbij staat.' Een ander valt haar bij. 'De stap om naar een vertrouwenspersoon te gaan voelt heel groot, net als aangifte doen. Het er met vrienden over hebben heeft geen consequenties.'

Iemand anders vindt het juist prettig dat vertrouwenspersonen verder van de situatie af staan. 'Als er iets met mij zou gebeuren binnen mijn dispuut, zou ik juist niet naar iemand binnen die groep gaan. Dat heeft namelijk ofwel impact op wat ze van mij denken of over die ander.'

Ook bleek niet iedereen weten dat alles wat je met een vertrouwenspersoon bespreekt, anoniem blijft. 'Ik zou bang zijn verstoppen te worden uit de groep. Wat gebeurt er als ik melding maak? Het voelt als klikken.'

Na de voorstelling staat Valerie Bakker (21, sterrenkunde) nog even na te praten. Ze had aanvankelijk heel andere ideeën bij de voorstelling. 'Ik las het woord 'space', dus ik dacht dat het over de ruimte ging. Maar toen ik er meer over las, besloot ik alsnog te gaan. Het is een belangrijk onderwerp.'

Verderop zit Anne Wellink (master arts & culture). Ze verwachtte een 'woke' voorstelling met alleen oog voor slachtoffers. 'Maar beide kanten zijn heel goed belicht.' Ze merkt vooral in vergaderingen binnen de universiteit dat ze harder haar best moet doen om gehoord te worden. Om wat voor vergaderingen het gaat, zegt ze liever niet. 'Maar je voelt ze soms denken: een student nemen we niet zo serieus.'

Leon Huiszoon (master wiskunde) herkent dat. 'Ik zat laatst in een vergadering met studenten, docenten en een hoogleraar. Die hoogleraar schudde bij aanvang iedereen de hand, maar mij niet. Daarna ging die persoon naast me zitten, maar met de rug naar me toe. Dat vond ik heel gek.'

De jeugd rukt op

Het aantal leden van politieke jongerenorganisaties zit in de lift. En dat is een opvallende trendbreuk, zegt politicoloog Charlotte de Roon. 'Het kan te maken hebben met jongerenthema's zoals klimaat- en identiteitsvraagstukken, of het leenstelsel.'

DOOR VINCENT BONGERS

Toen ik in 2008 aan de Universiteit Leiden ging studeren werd ik lid van de Jonge Democraten, de jongerenorganisatie van D66', vertelt politicoloog Charlotte de Roon. 'Ik vond van alles, maar moest ook iets met die maatschappelijke betrokkenheid doen. En ik was nieuwsgierig naar hoe de politiek werkt.' De Roon (34), die onlangs afzwaaide als voorzitter van de universiteitsraad en nu bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap werkt, schreef een proefschrift waarin ze de politieke jongerenorganisaties in de jaren tachtig van de vorige eeuw vergelijkt met die in de jaren tien.

'Lid worden van zo'n organisatie kan zeker helpen om een rol te gaan spelen in de 'moederpartij', vertelt De Roon, die dinsdag promoveerde en ook ervaringsdeskundige is. 'Je stroomt makkelijker door, in mijn geval naar D66, als je de partij al kent.' En, heel belangrijk: 'Je leert de leuke en minder leuke kanten kennen van de politiek.'

Ontzettend veel enthousiasme om campagne te voeren had ze bijvoorbeeld niet. 'Ik heb het wel vaak gedaan, maar het gevoel dat je moet trekken aan mensen beviel me niet zo. Je gaat ook niet uitgebreide discussies aan op straat, terwijl ik juist graag op kritische geluiden wilde ingaan.' De jongerenorganisaties zijn belangrijk in onze democratie, stelt De Roon. 'Het zijn aanjagers. Ze zorgen voor verbinding tussen jongeren en politiek en maken het mogelijk dat hun belangen beter worden vertegenwoordigd.' Jongeren hebben vaak nog geen netwerk in de politieke wereld. 'Ze missen ervaring en kunnen zo op een laagdrempelige manier kennismaken met de politiek. Een deel van hen heeft zelfs nog nooit gestemd omdat ze nog geen achttien zijn.' De Roon deed een opvallende ontdekking: het aantal leden stijgt. Terwijl uit eerder onderzoek blijkt dat de politieke betrokkenheid van jongeren bij de conventionele politiek afneemt. 'Ze zijn wel vaker betrokken bij alternatieve vormen van politiek zoals protesten, petitie, of *political consumerism*.' Dat laatste houdt in dat personen om politieke en ethische redenen bepaalde producten niet of juist wel kopen. Je zou dan verwachten dat de animo voor de reguliere politieke jongerenorganisaties afneemt. Dat is echter

niet zo, blijkt uit de analyse van De Roon. 'Hun totale ledenaantal is gestegen ten opzichte van de jaren tachtig. Dat is verrassend.' Ze maakt wel meteen een kanttekening. 'Het gaat nog steeds om een heel klein deel van alle jongeren. Ongeveer 0,75 procent in de leeftijdscategorie van 14-29 jaar is lid van een politieke jongerenorganisatie.' Ook als je corrigeert voor de toename in het aantal jongeren in Nederland ten opzichte van de jaren tachtig, zit het aantal leden in de lift. 'Daarin wijken de jongeren af van de reguliere partijen, die gemiddeld een dalende trend laten zien. Dit kan te maken hebben met jongerenthema's, zoals klimaat- en identiteitsvraagstukken of het leenstelsel.'

Recente stijgers zijn DWARS (GroenLinks) en PINK! (PvdD), vertelt De Roon. 'De Jonge Democraten groeide even, maar kromp de laatste jaren weer.' De JVD was meteen vanaf de oprichting relatief populair. 'Daar zit een deel van die stijging. Helaas wilden ze niet meewerken aan het onderzoek.'

Heel divers is de verzameling aanstormende politici niet, constateerde de onderzoeker, en dat is zorgelijk. 'Het gemiddelde lid is man, hoogopgeleid en woont vaak in de stad. Ten opzichte van de jaren tachtig zijn wel meer vrouwen lid. Feit blijft echter dat de gemiddelde mbo'er zich niet aansluit.' Dat lidmaatschap helpt bij het doorstromen naar een Haagse carrière, blijkt uit de cijfers: 'Van alle verkozen Kamerleden jonger dan dertig sinds 1963, heeft 66 procent een achtergrond in de jongerenorganisatie van de partij.' Hét voorbeeld is natuurlijk Mark Rutte, die nu twaalf jaar premier is. Toen hij nog geschiedenis in Leiden studeerde was hij voorzitter van de JOVD (1988-1991). Rutte is bij lange na niet de enige vvd-prominent die bij de JOVD begon. Ook nationaal probleemoplosser Johan Remkes was in een ver verleden voorzitter van de liberale jongerentak. Hij stond samen met de Jonge Socialisten (PVDA) en Jonge Democraten aan de basis van de Paarse kabinetten in de jaren negentig. 'In hotel Des Indes in Den Haag werden vanaf begin jaren zeventig heimelijke beraden gehouden over het vormen van een coalitie zonder het CDA.' Uiteindelijk lukte dat in 1994. Zo zijn er bij elke partij voorbeelden te noemen van opgeklimmen talent. 'Denk bijvoorbeeld aan Kees van der Staaij (SGP), Ank

Mbo'ers sluiten zich niet aan bij politieke jongerenorganisaties, en dat is zorgelijk'

Foto JOVB

Bijleveld (CDJA), en recenter Attje Kuiken (Jonge Socialisten), Jesse Klaver (DWARS) en Rob Jetten (Jonge Democraten).' De jeugd levert ook regelmatig felle kritiek op de moederpartijen. In januari van dit jaar vielen de vier jongerenafdelingen van de coalitiepartijen het kabinet aan over de schrale compensatie voor studenten die onder het leenstelsel vallen. 'Jongeren zijn weer in de steek gelaten', schreven de voorzitters van JOVD, CDJA, Jonge Democraten en Perspectief (ChristenUnie) in *De Telegraaf*. Niemand in Den Haag streed 'hard voor de generatie studenten die financieel gezien straks met drie-nul achterstaat. Zij hebben een torenhoge studieschuld opgebouwd en worden dankzij de afschaffing van het leenstelsel nu blij gemaakt met een dooie mus'. Er zijn vaker botsingen. Harry van der Molen, CDA-Kamerlid en voormalig CDJA-voorzitter zei twee jaar geleden dat er altijd 'een gezonde spanning' was. 'Wij vergeleken het CDJA altijd met een horzel, die de partij kan kriebelen en af en toe ook kan steken.' Toen de jongeren de hypothekrenteaftrek wilden verlagen, was dat tegen het zere been van partijleider Jan Peter Balkenende. 'En dan kon het zomaar gebeuren dat je een tijdje geen hand van de premier kreeg', zei Van der Molen tegen de NOS. Helemaal mis ging het met de SP en ROOD. Het begon met een roeyment van leden die te radicaal links zouden zijn. De Roon: 'Die werden zelfs uit de partij gezet.' Het conflict leidde tot een politieke machtsstrijd en uiteindelijk tot een scheiding tussen rood en de SP. 'De partij heeft nu dus geen jongerenorganisatie. Het is wel de bedoeling dat die er weer komt. Ik ben benieuwd hoe dat verder gaat.'

Volgens De Roon nam de spanning toe toen SP-partijleider Lilian Marijnissen een coalitie met de VVD niet wilde uitsluiten. 'Dat is altijd een moment waarop jongerenafdelingen zich gaan roeren. Als er compromissen moeten worden gesloten, is dan de reactie, kunnen we niet meer zever op ons eigen programma uitvoeren. In de oppositie zijn compromissen vaak niet nodig. Er is minder te klagen, zou ik haast zeggen.'

Charlotte de Roon, *The Functioning of Dutch Party Youth Wings, A comparison of the 1980s and 2010s*. Promotie was 11 oktober

Vagina testen kan goedkoper

Wie zwanger wil worden kan bij privéklinieken een uitgebreide vaginale screening ondergaan om te kijken of je een gunstig bacterieel profiel hebt. Onzin, vindt Marjolein van den Tweel. 'Mensen moeten die honderden euro's in hun zak houden.'

DOOR MARK REID

'Bacteriële vaginose is eigenlijk een abnormaal microbiom', vertelt arts en promovendus Marjolein van den Tweel. Het microbiom zijn alle bacteriën en schimmels die op en in ons leven. Bij bacteriële vaginose zijn die uit balans geraakt. 'De vagina heeft dan te veel "slechte" bacteriën zoals *Gardnerella*, en te weinig lactobacillen, die kennen de meeste mensen wel uit flesjes Yakult. Bacteriële vaginose gaat meestal gepaard met een vieze lucht, die soms al door kleren heen te is ruiken en met meer afscheiding.'

Van den Tweel promoveert bij het Leids Universitair Medisch Centrum en doet in het Haaglanden Medisch Centrum onderzoek naar subfertiliteit, problemen bij zwanger raken. Daar zijn veel mogelijke redenen voor, maar Van den Tweel is bijzonder geïnteresseerd in de rol van microben.

'We weten eigenlijk nog niet zo goed wat de relatie tussen vaginose en verminderde vruchtbaarheid precies is', zegt Van den Tweel. 'Is het echt je microbiom waardoor je niet zwanger raakt of is het iets anders? Er spelen veel dingen mee die moeilijk zijn om te onderzoeken, zoals leefstijl of immuunsysteem. Is het echt een verstoring van je microbiom, of is het een achterliggende oorzaak die zowel je microbiom als je fertiliteit beïnvloedt?'

Nu is het bij de opvallende symptomen van bacteriële vaginose al snel duidelijk dat er iets aan de hand is, maar er zijn patiënten zonder zicht- of ruikbare verschijnselen. Hoe kom je er nou achter dat iemand asymptomatisch is? Een standaardmethode om te testen voor bacteriële vaginose is met een zogenaemde qPCR, een speciale soort PCR-test die de relatieve hoeveelheden van verschillende microben kan meten. Zo kunnen artsen in kaart brengen of de verhoudingen van de verschillende microben wel goed zit. Zo'n test geeft weliswaar gedetailleerde resultaten, maar is ook erg duur. Een enkele test kan makkelijk een paar honderd euro kosten.

Van den Tweel ging daarom op zoek naar een eenvoudiger alternatief. 'We wisten al dat als je symptomatische bacteriële vaginose hebt je bij de huisarts een pH-testje krijgt. Bij bacteriële vaginose wordt de vagina minder zuur, de pH gaat omhoog. Als je de symptomen hebt en de pH hoog is, is dat bijna genoeg voor een diagnose. We wilden weten of dat ook geldt voor mensen met asymptomatische vaginose.' Om dat te testen onderzocht ze mensen met fertiliteitsproblemen die geen merkbare bacteriële vaginose hadden, en deed bij hen zowel een pH-meting als een qPCR. Daaruit bleek dat er een sterk verband was tussen de zuurgraad van de vagina en asymptomatische vaginose. Bij een vaginale pH van hoger dan 4,7 - in ver-

gelijking met een normale pH van rond de 4 - kun je zekerder stellen dat de patiënt asymptomatische vaginose heeft. En dat is mooi, want een pH-test is in een paar minuten uit te voeren en kost maar een paar cent. Is het vervolgens nog nodig om ter bevestiging ook een qPCR-test te doen? Van den Tweel twijfelt: 'Een patiënt wil vaak al bij de eerste screening weten waarom ze niet zwanger wordt. Misschien is het dan voldoende alleen een pH-testje te doen, en eventueel nog een qPCR als de pH boven de 4,7 is. Je hoeft je trouwens absoluut geen zorgen te maken over asymptomatische vaginose als je niet zwanger probeert te raken.'

Privéklinieken voeren ondertussen op verzoek al analyses van het hele microbiom uit. Wie zwanger wil worden kan op bestelling een uitgebreide screening van het vaginale microbiom krijgen, waarop precies is af te lezen of je een gunstig bacterieel profiel hebt.

Volgens Van den Tweel zijn die uitgebreide tests vooral in het belang van de privékliniek. 'Ik merk dat patiënten er steeds vaker om vragen. Maar ik twijfel of die tests wel moeten doen. We hebben op dit moment überhaupt nog geen goede behandeling voor bacteriële vaginose. Je kan antibiotica gebruiken, maar ruim de helft heeft bin-

nen een jaar opnieuw klachten. Er zijn wetenschappers die kijken naar een microbiomtransplantatie of probiotica, maar ook die onderzoeken zijn niet zo ver dat het ei van Columbus al is gevonden.'

'Commerciële partijen die zo'n uitgebreide test aanbieden vinden het prima als mensen erom vragen en 300 euro betalen. Maar ik denk dat we dat niet over de rug van onze patiënten moeten doen. Zolang je niet weet of het behandelen bijdraagt aan sneller zwanger worden, moet je er niet op testen. Mensen moeten die honderden euro's lekker in hun eigen zak houden. Dit onderzoek is een knipog naar de commerciële die iets proberen te doen wat nog niet bewezen is. Ik wil onderzoeken wat precies het verband is met subfertiliteit en welke test dan het beste is. Je kan het misschien gewoon veel goedkoper doen.' Van den Tweel wil nu gaan kijken naar de zwangerschapsresultaten en hoe hormoonbehandelingen invloed hebben op het vaginale microbiom: 'Er is een studie geweest onder IVF-patiënten die laat zien dat de goede lactobacillen dalen. Wij willen weten wat er gebeurt als je meerdere IUI- of IVF-behandelingen achter elkaar doet. Als bacteriële vaginose daadwerkelijk een negatieve invloed op je vruchtbaarheid heeft dan kan een hormoonbehandeling die daarbij hoort misschien die situatie verergeren.'

'We weten niet goed wat de relatie tussen vaginose en vruchtbaarheid is'

Ik ben gewoon zo

Tussen het rode fluweel, de kroonluchters en goudkleurige balkons van de Leidse Schouwburg transformeert Duits-Nederlandse entertainer en zanger Sven Ratzke (45) zondag in punkmuzikant Hedwig: de ster van punkrockmusical *Hedwig and the Angry Inch*, een cultklassieker uit de New Yorkse queerscene van eind jaren negentig. De show die bolstaat van jarenzeventig-glamrock, genderbenden en punkmuziek, is naar verluidt de favoriete musical van Cher en wijlen David Bowie. 'Puur contrast, om in die prachtige schouwburg met al het pluche Hedwig te mogen zijn, met haar kapotgetrokken netkousen en bierflesjes', zegt Ratzke. Veel te chic eigenlijk, voor het personage dat hij beschrijft als 'Nina Hagen meets Ziggy Stardust'. Musical is een misleidende omschrijving, vindt hij. 'Dan denk je waarschijnlijk aan *The Sound of Music* of *The Lion King*. Als je daarvan houdt, ga je dit vreselijk vinden. Het is zeker geen voorzichtige show. Vaak verlaten een paar mensen wel de zaal. Aan de andere

kant gaan ook ontzettend veel mensen uit hun dak.' Meer dan een musical is het een rockconcert van 'wild uitgedoste' Oost-Duitse frontdame Hedwig, 'die met een verlepte, lipje punkrockband begint te zingen'. Tijdens het concert ontvouwt haar levensverhaal: hoe ze ooit een man was die Hansel heette, in Oost-Berlijn woonde, en verliefd werd op een Amerikaanse soldaat. Die beloofde hem mee te nemen over de Muur en met hem te trouwen. Daarvoor moest Hansel eerst vrouw worden. Ratzke: 'Dus hij ondergaat die operatie, en dat gaat helemaal mis. Vandaar *the angry inch* in de titel – dat is wat ervan overbleef.' Hedwig zit tussen man en vrouw in, wordt gedumpt in een trailerpark in Kansas, de soldaat verlaat haar', vervolgt hij. 'Dan ontmoet ze een nieuwe grote liefde: Tommy. Samen maken ze muziek, maar ook hij gaat ervandoor en wordt een soort Harry Styles. Daar gaat het verhaal over: ze reist hem

De punkrockmusical *Hedwig and the Angry Inch* groeide uit tot cultklassieker uit de New Yorkse queerscene. De rol is op zijn lijf geschreven, zegt Sven Ratzke. 'Aanpassen, daar heb ik weinig mee.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN
FOTO DENNIS VELDMAN

achterna en treedt intussen op. 'Samengevat gaat het over die zoektocht naar de liefde, naar je andere helft. Hoe punk, gebroken en radicaal ze ook is, er volgt verzoe-ning.' Ratzke vertolkt Hedwig 'on and off' sinds 2013. De maker van het stuk, de Amerikaan John Cameron Mitchell, benaderde hem in New York omdat hij een Duitse Hedwig zocht voor een Berlijnse versie. Ratzke moest het worden, vond hij. 'Als de maker je zijn *blessing* geeft, dan klopt het. En zo voelt het nog steeds. Hij zegt nu zelfs dat ik zijn favoriete Hedwig ben. Ik heb ook Berlijnse roots en wordt één met het personage.' De show speelde drie jaar in Berlijn, en in 2014 twee weken in Nederland. Tussen de coronalockdowns in keerde het, jaren later, in 2020 weer maandelijks terug op het Duitse podium. De korte Nederlandse tour zit er bijna op: Leiden is de laatste stop. Ratzke 'deelt het punkhart' van het perso-

'Nu heb je twee uitersten: extreem progressieve politieke correctheid of extreem conservatisme. Mijn generatie denkt: wat is hier aan de hand?'

nage Hedwig. 'Aanpassen, daar heb ik weinig mee. En zij ook niet.' De entertainer werkt en werkte veel in New York, en speelt zijn hele carrière al met gender en androgynie. 'Dat werd vroeger gezien als vooruitstrevend, en was ook niet altijd geaccepteerd. Maar ik was gewoon zo, en zo ben ik nog steeds.' De tijden zijn veranderd, merkt hij. 'Toen wij begonnen werd het vaak gezien als een dragshow, en mensen vonden het een raar thema. De term non-binair bestond niet eens. Het stuk was zijn tijd ver vooruit, heel moedig. Er is nu veel meer acceptatie. Door series op Netflix en transpersonen op de cover van *Vanity Fair* is het zelfs de mainstream ingesleurd.' Hoewel hij zich ook tijden herinnert waarin je het veel meer zag. 'Je zag mannen op straat in hakken en met boa's om. Androgynie was een beweging van de jeugd die zei: we zetten ons af tegen het establishment, accepteer het maar. Heel maf dat die vrijheid daarna is gedempt.

'Nu heb je twee uitersten: aan de ene kant de extreem progressieve politieke correctheid, waarvan je weinig mag zeggen, en aan de andere kant extreem conservatisme. Je ziet dat in Amerika boeken worden verbannen die over gender of seksualiteit gaan, dat is natuurlijk absurd. Er is geen middenweg. Mijn generatie denkt: wat is hier aan de hand? 'Daarom vind ik Hedwig zo bevrijdend. Ze heeft overall schijt aan. Wat kan je haar nog aandoen? Ze is gedumpt, niet succesvol.'

Het is een echte Berlijnse productie, zegt hij, maar in Nederland spelen ze '70 procent in het Engels, 30 procent in het Duits', zegt hij. 'Sowie-so zou ik aanraden om even in te lezen waar het precies over gaat. Het is een complex verhaal, en Hedwig wisselt vaak van personages en tijdlijnen.' Maar de taalbarrière moet niet uitmaken, want de show is ook waanzinnig populair in Zuid-Korea, waar toeschouwers qua oorroverdovend geschreeuw nauwelijks onderdoen voor het Beatles-publiek uit de jaren zestig. De Koreaanse adaptatie begon vorig jaar aan het dertiende seizoen, en trok bij elkaar meer publiek dan de New Yorkse versie op Broadway. 'Dat zit 'm in de *divide* daar', filosofeert Ratzke. 'Tussen Noord- en Zuid-Korea staat ook een muur.'

Sven Ratzke, *Hedwig and the Angry Inch*. Leidse Schouwburg, zondag 16 oktober, 14:30u, € 18,50-26,50. Gebruik de promotiecode **Mare22** voor speciale studentenkorting

OMDAT LICHT NIET IN ZIJN OOGBAL WERKAARTST WORDT EN DOOR HEM HEEN GAAT IS DE ONZICHTBARE MAN IN FEITE BLIND.

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week bijles en huiswerkbegeleiding op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 3 leerlingen groep, 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Wiskunde, aardrijkskunde, 2 havo. *Engels, mens en maatschappij, vmbo basis/kader klas 3. *Engels, brugklas havo, vwo. *Rekenen, mbo, 3E. *Nederlands, natuurkunde, 2 vmbo. *Nederlands, brugklas havo. *Wiskunde A, 4 havo. *Wiskunde, brug-

klas vmbo-tl/havo. **Leiden-Zuid**, *5 leerlingen basisonderwijs, van wie één met dyslexie, hulp gevraagd bij huiswerk. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekooimen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijftiendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare

De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek

s.pvan.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers
s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Emiel Beinema (stagiair)
e.s.beinema@mare.leidenuniv.nl

Medewerkers: Pim Bakx | Remco Breuker | Omar Ghaly | Olaf Leeuwis | Oscar van Putten | Maia de Quay

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.V. Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023 - 571 47 45 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
<https://bureauvanvliet.com/>
advertentie/Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmann | Nour Eldin Emara | Zoë van Litsenburg | Roel van Niekerk | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

LAMME LEIDSE MEMES

Liza (21) staat met bagage in Van Buuren: "Ik trek gewoon in op de kamer van de eerstvolgende one night stand"

DE DAS

‘Iedereen vindt mijn luchtbuks maar eng’

DOOR PIM BAKX
FOTO TACO VAN DER EB

Huis: Huize den Roze Panter
Grootte: 12m²
Kost: €300
Bewoners: 18

Wat doen die zes flessen Smirnoff Ice boven op je kast?

‘Tijdens huisactiviteiten wordt er altijd fanatiek ge-iced. Je weet wel: als je een verstopte fles tegenkomt moet je die in één keer adten. We hebben afgesproken dat het alleen op speciale momenten mag, dus in die zin zijn we redelijk. ‘We hadden een thuisweekend in de eerste week van september: een soort begin-van-het-jaar-evenement voor alle nieuwe sjaarzen, waarbij ze het huis

en de stad goed leren kennen. In plaats van El Cid hebben we het omgedoopt tot El Klik.’

Is die luchtbuks ook van het huis?

‘Nee, dat had de rest echt nooit goed gevonden. Zelfs mijn ouders zeiden: die komt het huis niet in. Terwijl ze een heel grote tuin hebben waar je perfect zou kunnen schieten.’

Waarom kocht je ‘m toch?

‘Ik heb altijd interesse gehad in oorlog en geschiedenis, en ook in wapens. Als klein kind leerde ik alle soorten uit mijn hoofd, inclusief de eigenschappen. Ik dacht op een gegeven moment: ik ga

met een vriend langs bij een winkel om te kijken wat ze hebben en als er iets leuks tussen zit, dan koop ik het.’

Ging dat makkelijk?

‘Ze vroegen of we niet op muizen gingen jagen. Toen we nee antwoordden, kregen we ‘m mee. Ik hoefde geen identiteitsbewijs te laten zien of een formulier in te vullen. Je betaalt en krijgt het geweer.’

‘Toen ik hem net had, was niemand enthousiast. Iedereen vond het maar eng. Maar met huisweekend was er maar eentje die niet wilde schieten.’

‘Ik doe er niet lichtzinnig over. Ik zorg dat ik er altijd bij ben, want heb wat meer ervaring. Ik heb ook met echte wapens geschoten, dus ik weet wat er kan misgaan en waar je op moet letten.’

Waar heb je dat gedaan?

‘Op een schietbaan in Austin, in Texas, met mijn neef. We hadden heel veel geluk dat we tegelijkertijd aan het schieten waren met een ex-commando. Hij was eervol ontslagen bij de special forces nadat hij gewond was geraakt. We hadden moeite met doorladen, dus we raakten met hem aan de praat.’

‘Toen mochten we ook met zijn wapen schieten, een AR-15, een wapen dat regelmatig in het nieuws komt omdat het vaak wordt gebruikt bij school shootings. Ik merkte al dat het tien keer makkelijker schoot dan een pistool. Hoewel het wapen veel groter is, kun je veel makkelijker je doel raken.’

Wat deed je in Amerika?

‘Sinds ik klein ben, wil ik al naar Amerika, en via rechten kon ik op uitwisseling. Ik kreeg via de universiteit de kans om naar Austin te gaan, een van de beste universiteiten in Amerika.’

‘Je leert er zoveel van, want je komt daar en kent letterlijk niemand. Mensen gaan daar heel anders met elkaar om. In de Randstad zijn we erg op onszelf gericht, heel individualistisch en calvinistisch. In Amerika zijn mensen veel opener, oprecht nieuwsgierig en echt vriendelijk. Dat merkte ik vooral achteraf, toen ik weer terug was in Nederland.’

COLUMN | MAIA DE QUAY

Dankzij Duwo bleef onze voordeur drie jaar lang kapot

Of ik nu schrijf over de ‘pechgeneratie’, inflatiegevoelige courgettes of de wanhopige woningmarkt, de Bflickerde Student blijkt een terugkomend leidmotief.

Zo wil ik mij ook nu weer grievend uitlaten over falend beleid dat ons wederom op uitzonderlijke wijze benadeelt en bekend en gevreesd is bij velen: de handelingen van Stichting Duwo.

Een snelle Google-sessie leert dat ik niet de enige ben met die boodschap. Met een rating van 2,3 uit de 5 en reviews als ‘ik heb al 1,5 jaar geen warm water thuis’ en ‘ik slaap nog liever onder een brug’, is Duwo ook op het internet onsterfelijk.

De stichting is, zo staat er op de website, ‘gespecialiseerd in studentenhuysvesting’ en bezit meer dan 33.000 (!) studentenkamers.

Eén daarvan was de mijne, en ook ik was dus onderworpen aan de grillen van het

bedrijf dat ik liefkozend Firma Rat & Rover noem.

Ik woonde in een huis met twaalf anderen, in een complex met acht huizen en zo’n 150 studenten. Natuurlijk is het nogal een klus om alles perfect te regelen voor zoveel bewoners, maar zo matig als Duwo het wist te doen, is wel een column (of drie) waard. Het negeren van reparatieverzoeken, wanstaltig onderhoud met slecht materiaal en het in algemene zin behandelen van je huurders als uitschot – niks is Duwo te gek.

Van de drieënhalf jaar dat ik er woonde, was onze voordeur – je weet wel, dat ding dat de buitenlucht en vreemde mensen scheidt van de binnenkant van je huis – drie jaar kapot. Sterker nog, ondanks tientallen smeekbedes, wanhopige mails, constant geklaag en een *inbraak*, is de deur nog steeds niet gemaakt. Ongeveer één keer in de vier maanden (ofwel één keer per tien verzoeken) keek er iemand naar, werd er wat WD-40 in het slot gespoten en ons voor vluchtig vertrek nog even snel verteld dat we het zelf kapot hadden gemaakt. Jullie ook bedankt.

Iedereen die ontevredenheid liet blijken, werd onderbroken met een ‘ja maar julie...’-verhaal en gezeur over dat sTuDeNtEn Altijd aLLEs MoLLEn.

Allereerst lijkt het me niet heel waarschijnlijk dat we onze eigen voordeur expres elke dag slopen, en daarbij kan je het verhuren van een woning (en alles wat daarbij komt kijken) niet behandelen als een gevorderde ver-

sie van de quid pro quo-games. Het is gewoon niet oké om op een verzoek om een kapotte voordeur te repareren, te reageren met ‘eerst moeten de gangen leger’ of ‘ja maar dan wil iedereen in het complex een nieuwe’. Vloeren die bol staan van het vocht, waterschimmel die al jaren vastzit in de oude douchecabines die niet worden vervangen (‘dat moeten jullie zelf schoonmaken’), verwarmingen die in de winter begrensd zijn of helemaal niet werken: Duwo vindt het allemaal wel prima.

Wat ze echter níet prima vinden, is troep en de losse banken die buiten ons complex rondzweven. Daar heb ik weinig tegenin te brengen, behalve dan dat alle goede oplossingen van bewoners (zet buiten vuilnisbakken neer, geef ons een peukentegel of -paal en zet in de grond verzonken picknickbanken en -tafels neer) jarenlang in de wind zijn geslagen en altijd afhankelijk werden van nieuwe voorwaarden zoals geen schoenen in de gang of geen kapstokken aan de muren. Volgt u het nog?

Terwijl Duwo een mailtje heeft verstuurd dat de servicekosten met 80 euro per maand omhoog gaan in verband met de stijgende energieprijzen, knallen mijn huisgenoten er nog maar een reparatieverzoekje uit. Misschien krijgen ze deze keer wél stress van een deur die de hele winter openstaat.

Ook ik was onderworpen aan de gruwelijke grillen van de Firma Rat & Rover